

SZKOLENIE ONLINE

ZFŚS w oświacie

Ekspert: Anna Kopyść

1. Podstawy prawne ZFŚS w oświacie, w tym w Karcie Nauczyciela

1.1. Obligatoryjność funduszu

- Fundusz tworzą pracodawcy zatrudniający według stanu na dzień 1 stycznia danego roku co najmniej 50 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty (art. 3 ust. 1 ustawy z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 746; ost.zm. Dz.U. z 2021 r. poz. 2445) – dalej: ustawa o ZFŚS).
- Pracodawcy prowadzący działalność w formie jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych tworzą fundusz bez względu na liczbę zatrudnianych pracowników (art. 3 ust. 2 ustawy o ZFŚS).

1.2. Ramy prawne funduszu dla nauczycieli

- Dla nauczycieli dokonuje się corocznie odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości ustalonej jako iloczyn planowanej, przeciętnej w danym roku kalendarzowym, liczby nauczycieli zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze zajęć (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć) skorygowanej w końcu roku do faktycznej przeciętnej liczby zatrudnionych nauczycieli (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć) i 110% kwoty bazowej, o której mowa w art. 30 ust. 3 ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 1762) – dalej: Karta Nauczyciela, obowiązującej w dniu 1 stycznia danego roku (art. 53 Karty Nauczyciela).

1.3. Kwota powszechnego odpisu na ZFŚS w 2022 r.

- Zgodnie z art. 56 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 2445) – dalej: ustawa o budżecie, w ustawie o ZFŚS po art. 5j dodano art. 5k w brzmieniu:

„W 2022 r. przez przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej, o którym mowa w art. 5 ust. 2, należy rozumieć przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w drugim półroczu 2019 r. ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 5 ust. 7”.

- Oznacza to odmrożenie względem 2021 r. świadczeń socjalnych, tj. na poziomie ustawowym obowiązującym dla 2020 r. Jest to kwota 4434,58 zł, co oznacza że odpis na poziomie 37,5% tej kwoty na jednego zatrudnionego w tzw. normalnych warunkach pracy w 2022 r. wynosi:

1662,97 zł (w 2021 r. 1550,26 zł).

1.4. Kwota odpisu na ZFŚS dla nauczycieli w 2022 r.

- Zgodnie z art. 4 ustawy o budżecie:

„W roku 2022 do ustalania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, stosuje się kwotę bazową obowiązującą w dniu 1 stycznia 2019 r.”.

- Oznacza to wzrost w stosunku do 2021 r., kiedy kwota była ustalana na podstawie wartości z 1 stycznia 2018 r., tj. 2752,92 zł.
- Odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć w 2022 r. wynosi więc:

$$3045,21 \text{ zł} \times 110\% = 3349,73 \text{ zł (w 2021 r. 3028,21 zł)}.$$

1.5. Kwota odpisu na ZFŚS w 2022 r.

- Art. 56 ustawy o budżecie została podpisana w proponowanym brzmieniu i świadczenie urlopowe dla nauczyciela w 2022 r. wynosi:

1662,97 zł (w 2021 r. była to kwota 1550,26 zł).

Świadczenie urlopowe wypłacane jest nauczycielowi:

- do końca sierpnia każdego roku,
- proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy w danym roku szkolnym i proporcjonalnie okresu zatrudnienia nauczyciela w danym roku szkolnym.

1.6. Regulacje dotyczące sposoby ustalania przeciętnej zatrudnienia

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 marca 2009 r. w sprawie sposobu ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (Dz.U. z 2009 r. Nr 43, poz. 349)

Osoba, na którą jest dokonywany odpis	Wysokość odpisu podstawowego*
na jednego pracownika zatrudnionego w normalnych warunkach (37,5%)	1662,97 zł
na jednego pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach lub pracę o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach pomostowych (50%)	2217,29 zł
na jednego pracownika młodocianego:	
<ul style="list-style-type: none"> • w pierwszym roku nauki (5%) • w drugim roku nauki (6%) • w trzecim roku nauki (7%) 	<p style="text-align: right;">266,07 zł</p> <p style="text-align: right;">310,42 zł</p> <p style="text-align: right;">354,77 zł</p>
Osoby, na które jest dokonywane dobrowolne zwiększenie	Zwiększenie odpisu podstawowego
na każdą zatrudnioną osobę, w stosunku do której orzeczono znaczący lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, wysokość odpisu może być zwiększona o 6,25% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego	277,16 zł
Osoby, na które jest dokonywane dobrowolne zwiększenie	Zwiększenie funduszu
na każdego uprawnionego do opieki socjalnej emeryta i rencistę, w tym także ze zlikwidowanych zakładów pracy, nad którymi pracodawca sprawuje opiekę socjalną, fundusz może być zwiększony o 6,25% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego	277,16 zł
na każdą zatrudnioną osobę fundusz można zwiększyć o 7,5% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, pod warunkiem przeznaczenia całości tych zwiększeń na prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego utworzonego przez pracodawcę	332,59 zł

2. Obliczanie odpisów

2.1. Obliczanie odpisów za nauczycieli

- Od nauczycieli dokonuje się corocznie odpisu na fundusz w wysokości ustalonej jako iloczyn planowanej, przeciętnej w danym roku kalendarzowym, liczby nauczycieli zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze zajęć (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć), skorygowanej w końcu roku do faktycznej przeciętnej liczby zatrudnionych nauczycieli (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć) i 110% kwoty bazowej, określanej dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej, obowiązującej 1 stycznia danego roku.

2.2. Obliczanie odpisów za nauczycieli - przykład

Przykład

W marcu 2022 r. przedszkole samorządowe zatrudnia 8 nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze pensum i jednego w wymiarze 2/22 pensum (0,09 etatu). Ustalając wysokość planowanego odpisu należy:

1) zsumować etaty nauczycieli:

- $8 + 0,09 = 8,09$;

2) pomnożyć przez kwotę odpisu podstawowego:

- $8,09 \times 3349,73 \text{ zł} = 27\ 099,32 \text{ zł}$.

2.3. Obliczanie odpisów za nauczycieli – emerytów, rencistów i nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

- Dla emerytowanego nauczyciela odpisu dokonuje się w następujący sposób: $(x/12 \times 5\%$ pobieranego świadczenia), co dotyczy części roku, w której nauczyciel miał status emeryta - art. 53 ust. 2 Karty Nauczyciela.

2.4. Obliczanie odpisów za nauczycieli – emerytów, rencistów i nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne - przykład

Przykład

W 2022 r. szkoła sprawuje patronat nad 12 emerytowanymi nauczycielami. Dane niezbędne do prawidłowego naliczenia odpisu na ZFŚS powinny być zbierane i weryfikowane przez poszczególne szkoły (placówki), w których nauczyciele będący emerytami, rencistami lub pobierającymi świadczenie kompensacyjne korzystają ze świadczeń z ZFŚS. Obliczono, że miesięczna suma pobieranych świadczeń emerytalno-rentowych wynosi 35 000 zł. Planowany odpis na emerytów wyniesie zatem:

- $35\ 000\ \text{zł} \times 12\ \text{miesiący} \times 5\% = 21\ 000\ \text{zł}$.

2.5. Jak pozyskiwać dane do odpisu od emerytów

- Na mocy art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych pozyskanie oraz wykorzystywanie takich danych jest możliwe, gdy jest to niezbędne do zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa.
- Forma pozyskania tych danych należy do kompetencji dyrektora szkoły (placówki).
- Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o ZFŚS pracodawca ma obowiązek tworzenia regulaminu gospodarowania ZFŚS i w dokumencie tym powinien być określony sposób dokonania odpisu dla nauczycieli będących emerytami, rencistami lub pobierającymi świadczenie kompensacyjne.
- Może być to jeden z ostatnich odcinków emerytury, wyciąg za miesiąc z rachunku bankowego, potwierdzający wpływ emerytury w kwocie netto, potwierdzenie z ZUS o wysokości emerytury i jej waloryzacji w ciągu roku.

2.6. Przejście na emeryturę w trakcie roku - przykład

Przykład

Jak naliczyć odpis na ZFŚS na emerytowanego nauczyciela, którego ponownie zatrudniono w szkole?

Dla emerytowanego nauczyciela odpisu dokonuje się w następujący sposób:

- $x/12 \times 5\%$ pobieranej emerytury, co dotyczy części roku, w której miał status emeryta + $(y/12 \times \text{odpis z art. 53 ust. 1 Karty Nauczyciela})$, co dotyczy przepracowanej części roku po „powrocie” z emerytury.

2.7. Wyrok Sądu Najwyższego

- W dniu 23.02.2022 r. Sąd Najwyższy wydał orzeczenie – sygn. akt III PZP 3/21 w sprawie sposobu naliczania odpisu na ZFŚS w części dotyczącej emerytowanych nauczycieli, jednoznacznie określając, że podstawą ustalenia odpisu powinna być suma świadczeń pobieranych przez emerytów i rencistów w ciągu roku.

2.8. Obliczanie odpisu za pracowników niebędących nauczycielami - przykład

Przykład

Szkoła zatrudnia w przeliczeniu na pełne etaty 7 pracowników niebędących nauczycielami. Planowany odpis na ZFŚS wynosi:

$$7 \times 1662,97 \text{ zł} = 11\,640,79 \text{ zł.}$$

2.9. Ustalanie przeciętnego zatrudnienia do celów odpisu (kogo ujmujemy, a kogo nie wolno ująć, w tym pracownik na urlopie bezpłatnym – wyjaśnienia ministerstwa i PIP)

- Zgodnie z §1 rozporządzenia w sprawie sposobu ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, w ocenie Departamentu brak jest podstaw prawnych do wyłączenia z przeciętnego zatrudnienia pracowników przebywających na urloпах, w tym na urlopie bezpłatnym.

<https://praca.gazetaprawna.pl/artykuly/887020,mpips-pracownik-na-urlopie-bezplatnym-uwzgledniany-w-zfss.html>

2.10. Metody ustalania przeciętnego zatrudnienia i metoda uproszczona

Metoda uproszczona - stosowana przy stabilnej sytuacji kadrowej

- **Krok 1.** Ustalamy stan zatrudnienia w pierwszym i ostatnim dniu miesiąca, np. 33 i 33 etaty.
- **Krok 2.** Obliczamy przeciętne zatrudnienie w miesiącu, sumując te dwa stany dzienne i dzieląc przez 2, np. $33 + 33 = 66 : 2 = 33$ etaty.

2.11. Metody ustalania przeciętnego zatrudnienia - metoda chronologiczna

Metoda średniej chronologicznej - także stosowana w przypadku stabilnej sytuacji kadrowej

- **Krok 1.** Ustalamy stan zatrudnienia w pierwszym, piętnastym i ostatnim dniu miesiąca, np. 19, 18, 19 etatów.
- **Krok 2.** Obliczamy przeciętne zatrudnienie w miesiącu na podstawie sumy połowy stanu zatrudnienia w pierwszym dniu miesiąca, stanu zatrudnienia w 15 dniu miesiąca i połowy stanu zatrudnienia w ostatnim dniu miesiąca, podzielonej przez 2, np. $(19 : 2) + 18 + (19 : 2) = 9,5 + 18 + 9,5 = 37$, a następnie $37 : 2 = 18,5$ etatu.

2.12. Metody ustalania przeciętnego zatrudnienia - metoda średniej arytmetycznej

- **Krok 1.** Określamy stan zatrudnienia w poszczególnych dniach miesiąca.
- **Krok 2.** Obliczamy sumę zatrudnienia z poszczególnych dni miesiąca, np. 1178.
- **Krok 3.** Obliczamy przeciętną liczbę zatrudnionych w miesiącu, dzieląc sumę zatrudnienia z poszczególnych dni miesiąca przez liczbę kalendarzowych dni miesiąca, np. $1178 : 31 = 38$.

2.13. Korekta odpisu

- Odpis podstawowy ustalany jest na początku roku kalendarzowego na podstawie szacunkowych danych o przeciętnym zatrudnieniu, a następnie korygowany w końcu roku kalendarzowego w oparciu o faktyczne dane o zatrudnieniu w trakcie tego roku. Jeśli pod koniec roku okaże się, że rzeczywista liczba zatrudnionych osób była inna niż zaplanowano, to należy dokonać odpowiedniej korekty odpisu.
- Pracodawca przelewa więc ze środków zfśś na konto bieżące jednostki różnicę nadpłaconego odpisu, albo dokonuje tego odwrotnie.